LYUBA YAKIMCHUK

VERSOPOLIS

POETRY INTERNATIONAL

LYUBA YAKIMCHUK

LYUBA YAKIMCHUK

A selection of poems

Lyuba Yakimchuk

Dutch translations
Eric Metz

English translations
Svetlana Lavochkina

A publication by Poetry International Foundation, in collaboration with Versopolis, supported by the European Union.

It is with great pride that Poetry International presents this chapbook dedicated to the work of Ukrainian poet Lyuba Yakimchuk. This collection offers a selection of her poems in the original Ukrainian, alongside Dutch and English translations, providing readers with a multifaceted experience of her poignant and powerful voice.

Lyuba Yakimchuk, born in 1985 in Pervomaisk, Luhansk Oblast, is a poet, playwright, and screenwriter whose work resonates deeply with the complexities of contemporary Ukrainian life. Her acclaimed collection *Apricots of Donbas* delves into the human experiences amidst the backdrop of war, displacement, and resilience. Through vivid imagery and linguistic innovation, Yakimchuk captures the fragmentation and endurance of identity in times of turmoil. Her poems often intertwine personal narratives with broader socio-political themes, offering insights into the lived realities of those affected by conflict.

Beyond her literary achievements, Yakimchuk has garnered international recognition. Notably, she performed her poem “Prayer” at the 64th Grammy Awards in 2022, alongside musician John Legend, bringing global attention to the plight of her homeland through the universal language of poetry.

This publication is part of our ongoing collaboration with Versopolis, a European poetry platform established in 2014 to support emerging poets across the continent. Versopolis aims to foster cross-cultural dialogue and enhance the visibility of poets by facilitating translations and international festival appearances. Since joining the network four years ago, Poetry International has been committed to promoting diverse poetic voices from the Versopolis network, and Yakimchuk’s inclusion exemplifies the platform’s mission to bridge linguistic and cultural divides.

We invite readers to immerse themselves in Yakimchuk’s evocative work, which stands as a testament to the enduring power of poetry to articulate the nuances of human experience, even amidst adversity.

Contents

06 У МЕНЕ ДО ТЕБЕ КРИЗА
08 I HAVE A CRISIS FOR YOU
10 IK HEB EEN CRISIS VOOR JOU

12 МІЖАТЛАНТИЧНИЙ СТЮАРД
14 THE TRANSATLANTIC STEWARD
16 TRANSATLANTISCHE STEWARD

18 КОЛИ ВОНА СКІНЧИЛАСЬ
19 WHEN THE WAR ENDED
20 TOEN HET VOORBIJ WAS

21 МАТЕРИНСЬКА МОВА
24 MOTHER TONGUE
27 MOEDERTAAL

ти підкурював сигарету
а вона не горіла
стояло літо
і дівчата спалахували від першого-ліпшого
а я від тебе вже ні

— наша любов зникла безвісти, — пояснюю другу
пропала на одній із воєн
що ми вели в себе на кухні
— заміни слово війна на криза, — каже він
адже кризи бувають у всіх

пам'ятаєш, була Друга світова криза?
відповідно і Перша світова
громадянська криза — у кожного своя
я забула про Холодну кризу
їх наче теж було дві
а ще ж про визвольну кризу треба згадати
як добре це звучить —
Визвольна криза 1648-1657
так і запишіть у підручниках
криза, яка визволяє
назавжди вивільнює

мій прадід загинув від Другої світової кризи
можливо, від руки іншого мого прадіда
або від його автомату
або від його танка
от тільки неясно
як цю кризу вони вели один з одним
чи криза, як мор, їх убила сама
бо ж у кризі ніби ніхто не винен
вона невідворотна, як смерть

і коли наша з тобою хатня війна
перетворюється на кризу
чи стає легше
чи менше болить?

хіба птахи повертаються з півдня до нас
а, може, це ми їдемо їм назустріч?
і що це за мова в нас така —
бракує слів, щоб описати наші почуття
лишаються лише криза і любов
як антоніми
але якщо любов буде такою складною
із цими спалахами і згасаннями
як кров і біль
(і кров — це зовсім не місячні
а якесь нове моє почуття)
(а біль — це твоє)
якщо вона буде складеною
з двох різних почуттів
то скоро й любов почнуть називати кризою

у мене до тебе криза, люба
давай одружимось
буде легше обом

у нас криза
краще би нам розлучитися

you lit up a cigarette
but it wouldn't burn
it was summer
and girls would light up from any passer-by
but I didn't light up from you anymore

—our love's gone missing, I explain to a friend
it vanished in one of the wars
we waged in our kitchen
—change the word 'war' to 'crisis,' he suggests
because a crisis is something everyone has from time to time

remember the Second World Crisis?
correspondingly, also the First World
Civil Crisis—to each his own
I forgot about the Cold Crisis
it seems they also came in twos
also the Uprising Crisis it sounds so good—
the Uprising Crisis of 1648—1657
write it down in the textbooks
a crisis that liberates releases forever

my great-grandfather fell in the Second World Crisis
possibly by the hand of my other great-grandfather
or his machine gun
or his battle tank
but it is unclear
how they conducted this crisis with each other
perhaps it was the crisis itself that killed them, like a plague
for nobody is to blame
for the crisis it is inexorable like death

and when our own domestic war
turns into crisis
does it get better?
does it hurt less?
do birds come back to us from the south
or maybe, we come out to meet them?
why is our language like that—

we lack words to describe our feelings
only crisis and love are left as antonyms

but if love is bound to be so complicated
with these blazes and smolderings
like blood and pain
(and blood is not like periods
but some new feeling of mine)
(and pain is yours)
if love is made up
of two different feelings
then soon love will also be called crisis

I have a crisis for you, darling
let's get married
it'll be easier for us

both we've got a crisis
we'd better split up

je probeerde je sigaret aan te steken
maar ze wilde maar niet branden
het was volop zomer
en de meisjes ontvlamden van de eerste de beste
maar ik ontvlamde al niet meer van jou

‘onze liefde is spoorloos verdwenen’, leg ik uit aan een vriend
‘ze verdween tijdens een van de oorlogen
die we bij ons in de keuken voerden’
‘vervang het woord oorlog door crisis’, zegt hij
‘want crises heeft iedereen wel eens’

weet je nog, de Tweede Wereldcrisis?
en dus ook de Eerste Wereldcrisis
de burgercrisis – voor iedereen één
dan vergat ik nog de Koude Crisis
volgens mij had je er daar ook twee van
en ook de bevrijdingscrisis moet ik hier in herinnering roepen
wat klinkt dat goed:
de Chmelnytsky- of Bevrijdingscrisis van 1648-1657
schrijf dat zo maar op in de handboeken
een crisis die bevrijdt
die voor altijd iets losmaakt

mijn grootvader sneuvelde in de Tweede Wereldcrisis
misschien wel door de handen van mijn andere grootvader
of door diens automatisch geweer
of diens tank
het is alleen niet duidelijk
hoe zij die crisis met elkaar voerden
of richtte de crisis, zoals de pest, hen zelf ten gronde
want naar het schijnt is niemand schuldig aan een crisis
ze is onomkeerbaar als de dood

en wanneer de huisoorlog van jou en mij
in een crisis verandert
wordt het leven dan makkelijker
doet het dan minder pijn?
misschien keren de vogels uit het zuiden naar ons terug

of misschien lopen wij hun tegemoet?
en wat voor taal hebben wij toch –
woorden schieten tekort om onze gevoelens te beschrijven
alleen crisis en liefde blijven over
als antoniemen
maar als de liefde zo complex blijkt te zijn
met al dat ontvlammen en dat uitdoven
zoals bloed en pijn
(en bloed is geen maandstonden
maar een nieuw gevoel dat ik heb)
(en pijn is iets van jou)
als de liefde samengesteld blijkt te zijn
uit twee verschillende gevoelens
wordt straks ook zij een crisis genoemd

ik heb een crisis voor jou, liefste
laten we trouwen
dat maakt het makkelijker voor ons beiden

we hebben een crisis
we kunnen maar beter scheiden

пасажир попереду мене
запевняє, що існує грушеве віскі
стюард посміхається й продовжує
пошукові роботи у своєму міні-барі
— я не зустрічав грушевого,—
але спробуйте ось це
може, воно смакує як груша

фруктовий сміх лунає в салоні —
— як це, мати таку роботу й літати щодня?
— цілком щасливий, – зауважує стюард, —
адже бачу світ і роблю покупки між рейсами:
„kawałek świata", каже він, і „zakupy"– польською

я втомлена польотами
три години сну
запізнення рейсу
але мова його звучить рідною
спільні корені слів, із яких може вирости
хоч сад український
хоч польський

мої м'язи — бетон
ні ворухнути, ні заплакати
але стюард нахиляється ближче:
— чи хочете пити?
і я, мимоволі, відлунюю
у гравітації посмішки

ніч падає в ілюмінаторі
ніж падає в салоні
стюард мені простягає інший ніж
зблиск обручки — на правій
як у мене
але має бути на лівій
як у них

— на скільки запізнення?
— на дві години п'ять хвилин
чи маєте пересадку?
— так, я прямую до Києва
— о котрій ваш літак?

здригаюся:
— а я думала, ви справжній.
а це мовна модель 2021-го,
що лагає з подіями, які були потім
— перепрошую, пані, найновіші моделі
працюють у бізнес-класі
чим я можу бути корисним?
повторіть ваш запит

пробираюсь до туалету у бізнес-клас
і бачу його копію:
той самий стюард,
той самий механізм посмішки
а коли подає пасажирці лочежку
рух той самий
тільки обручка — на лівій руці
як у неї

18 листопада 2024,
літак авіакомпанії LOT, рейс "Нью-Йорк – Варшава"

a passenger in front of me
insists that pear whiskey exists
the steward smiles and continues
his search mission inside the mini-bar.
I haven't as of yet encountered pear whisky
but try this one here
it may taste like pears

a fruity laugh ripples through the cabin
what's it like, to have this job and fly every day?
I'm quite happy, the steward remarks,
Because I get to see the world and shop between flights:
kawałek świata—"a slice of the world"
and *zakupy*—"stocking up"—he says in Polish

I'm weary of flying
three hours of sleep
a flight delay
but his language sounds like home
shared word roots, from which
either garden might grow—
Ukrainian, or Polish

my muscles are blocks of concrete
I can neither move nor burst into tears
but the steward leans in closer:
would you like something to drink?
against my will, in the gravity of his smile
my lips echo his

night falls in the porthole
my knife falls on the cabin carpet
the steward hands me another knife
his wedding ring glints on his right hand
just like mine
though it should be on the left—
like theirs

how long is the delay?
two hours five minutes
do you have a layover?
yes, I'm heading to Kyiv
when is your flight?

I flinch:
and I thought you were real.
but this is a 2021 language model
lagging behind events that came after
I apologize for this, Madam, the newest models
serve in the business class
how may I assist you?
please repeat your request

I make my way to the business-class lavatory
and I see his copy:
the same steward,
the same smile mechanism
and the same movement
when he hands a passenger her spoon
only his wedding ring is on his left hand
like hers

November 18, 2024,
LOT flight, New York—Warsaw

de passagier vóór mij
beweert dat perenwhisky echt bestaat
de steward glimlacht en gaat verder
met het speurwerk in zijn minibar
‘perenwhisky ben ik nooit tegengekomen,
maar probeert u deze eens,
misschien smaakt hij wel naar peer’

een fruitlach dondert door de salon
‘hoe is dat, zo’n baan hebben en elke dag vliegen?’
‘ik ben er best gelukkig mee’, merkt de steward op,
‘want ik zie de wereld en tussen de vluchten door winkel ik’
en hij zegt het in het Pools: ‘kawałek świata’ en ‘zakupy’

ik ben moe van al het vliegen
drie uur slaap
vlucht vertraagd
maar zijn taal klinkt vertrouwd
dezelfde wortels van woorden, waaruit misschien
een Oekraïense tuin kan groeien
of misschien een Poolse

mijn spieren zijn beton
ik kan niet bewegen en ook niet huilen
maar de steward buigt zich naar me toe
‘wilt u iets drinken?’
en onwillekeurig echo ik
zijn glimlach in de zwaartekracht

de nacht valt door de raampjes
mijn mes valt in de salon
de steward reikt me een ander mes aan
de glinstering van een ring aan zijn rechterhand
net als bij mij
maar het moet aan de linkerhand zijn
net als bij de anderen

‘hoeveel vertraging hebben we?’
‘twee uur vijf minuten,
moet u overstappen?’
‘ja, ik ben op weg naar Kyiv’
‘hoe laat is uw vliegtuig?’

ik sidder:
‘maar ik dacht dat u echt was
en niet een taalmodel uit 2021
dat achterloopt op de feiten die nadien gebeurden’
‘mijn excuses, mevrouw, de nieuwste taalmodellen
werken in de business class,
waarmee kan ik u van dienst zijn?
kunt u uw vraag herhalen?’

ik baan me een weg naar het toilet in de business class
en zie zijn kopie:
dezelfde steward,
hetzelfde glimlachmechanisme
en wanneer hij een reizigster een lepeltje geeft
is dat met dezelfde beweging
maar hij draagt zijn ring aan de linkerhand
net als bij haar

18 november 2024
vliegtuig van de maatschappij LOT, vlucht New York – Warschau

КОЛИ ВОНА СКІНЧИЛАСЬ

їжте хліб із зерна що під небом росло
прошитим ракетами
ось тут риба і мідії
які плавали в морі одному з воєнними кораблями
ось вино врожаю 2022-го —
виноград цей підв'язували під час обстрілів
поки руки нашим невинним зв'язували вороги

поряд бігають діти, які росли без електрики
виростали в сирих укриттях висоток та шкіл
і не треба цих пафосних фраз, що діти — це квіти
бо кімнатні рослини загинули вечорами зимовими
без тепла, без світла, без догляду
наші ж діти навчились рости під бетоном, на глибині
навчилися жити в коридорах і ваннах

як скінчилась вона
ми зібрались на вулицях
розповідали одне одному
як то жити було в країні
яку ракетили й дронили
як то жити було в країні
безелектричній, безводій:
повертатися в магазин тричі
щоб застати час без тривог
приходити в перукарню двічі
другий раз, щоб достригтися
коли дали електрику

як то жити було лише вірою
що ворогів уб'ємо до одного
а кожного з друзів обіймемо

ми зібрались та пили терпке вино
часом озиралися та гукали дітей
щоб не відходили надто далеко
особливо в посадку

WHEN THE WAR ENDED

feast on the bread made from the grain
that grew under the sky
riddled with rockets
here for you are mussels and fish
that shared a sea with the military ships
here's wine harvested in 2022
vines tied up, trellised under artillery fire
while the enemy tied up our innocents

and these children running around — they've been raised
without electricity, in damp bomb shelters of high-rises and schools
do not speak in cliches like "children are our flowers"
for the houseplants had all died in the winter nights
with no heat, no light, and no care
while these children were learning to grow
in the hallways and bathtubs
under the concrete, in the depths

when it was over
we gathered in the streets
and exchanged stories of what it was like
to live in a country
rocketed and droned
to live in a country
unelectrified, waterless
to return to the store twice, thrice
to catch a time when there's no air raid
to return to a hairdresser
for a haircut that could not be completed
during a sudden blackout

what it was like, surviving only on hope
that one day we'd be rid of the enemy
and embrace each of our friends

thus we gathered and drank the tart bitter wine
keeping an eye on the children
so that they wouldn't wander off
into a grove that might explode

eet brood van graan dat groeide onder de hemel
die door raketten werd doorkruist
hier heb je vis en mosselen
die de zee hebben gedeeld met oorlogsschepen
hier heb je wijn van het jaar 2022;
deze wijnrank werd tijdens beschietingen opgebonden
terwijl vijanden de handen van onze onschuldigen vastbonden

hier hollen kinderen rond die opgroeiden zonder stroom
ze groeiden op in de vochtige schuilkelders van scholen en flatgebouwen
en nodeloos zijn pathetische frasen zoals dat kinderen bloemen zijn
want de kamerplanten gingen dood tijdens de winteravonden
zonder warmte, zonder licht, zonder toezicht
maar onze kinderen leerden te groeien onder beton en in de diepte
ze leerden te leven in gangen en in badkuipen

toen het voorbij was
kwamen we samen in de straten
en vertelden we elkaar
hoe het was om te leven in een land
dat door raketten en drones werd bestookt
hoe het was om te leven
in een stroomloos, waterloos land;
om tot drie keer toe naar de winkel terug te gaan
totdat er geen luchtalarm klonk
om twee keer naar de kapper te gaan
de tweede keer om je te laten knippen
omdat er weer stroom was

hoe het was om te leven van het geloof alleen
dat we de vijanden tot de laatste man zouden doden
en dat we ieder van onze vrienden in de armen zouden sluiten

we kwamen samen en dronken wrange wijn
van tijd tot tijd keken we om en riepen we de kinderen
zodat ze niet te ver weg zouden gaan
en zeker niet een bosje in

слова на кінчику материнського язика
завжди найсолодші та найгіркіші
не піддаються прямому перекладу з мови на мову
потребують приміток, вияснень

кожне мамине «ти не голодна?»
означає «як справи?»
але часом я протестую:
— розжувати, покласти до рота
перевірити, чи ковтнула —
це твоя особлива форма насильства, мамо?
— матимеш своїх дітей, поймеш, —
відповідає вона

я сказала б, що ніколи такого не буде
кинула б слухавку, образилась
проте материнська мова передається у спадок
і я вже нею сама розмовляю
щонайменше з собою
коли прикрашаю новорічну ялинку
та між декорацій на гілках — цукерки
коли залишається на тарілці їжа
яку я не можу викинути в смітник
тому через силу її ковтаю

пам'ятаю, моя бабуся
припрошувала все доїсти з тарілки
та ми їли за маму, за тата, за бабу, за діда
за всіх родичів, які тільки були на знімках альбомних
поки наші тарілки не ставали зовсім порожніми

ми й тепер доїдаємо за тих родичів
які століття тому
півстоліття тому
і навіть ще минулого року
страждали від голоду

ось тепер я приходжу додому
та питаю в дитини своєї
— чи ти не голодна, маленька?
чи ти іла сьогодні?
та якою б не була відповідь
вмовляю з'їсти хоч щось
щоб я бачила докази її ситості

у цій їжі домашній —
вся наша історія тисячолітня
випущені із полону люди
які плачуть від вигляду яблука
мільйони заморених голодом
із опуклими животами
у цих розмовах про їжу я чую поле бою
та полеглих на полі бою
таких близьких мені далеких людей

передаємо історію від батьків до дітей їжею
переїдаємо історію ротами дітей
жуємо тихенько, щоб спецслужби не чули
але я тобі перекладу:

коли за документи українською розстрілювали, 1918, 2022
ми отримували документи російською

коли за вживання української звинувачували в тероризмі, 1930-1950-ті
ми змінювали її на радянську мову

коли наші страви називали націоналістичною пропагандою, 1960-1970-ті
ми їли те, що їдять усі інші

тож вибач, що ти досі ковтаєш
цю історію виживання
їжу не для задоволення
а для насичення
щоб бути тим, що ти їси
щоб бути такою, як усі

кого не заморять голодом
не відправлять у концентраційний табір

але ні, зачекай, була форма протесту
наші бабусі пекли великодні паски
та називали їх кексами
обманюючи вуха сексотів
а в дитинстві ми зберігали фантики
від шоколадних цукерок
та вкладиші жуйок Love is...
як доказ, що ми отримуємо задоволення
від споживання солодкого

я поволі укладаю наш тлумачний словник їжі
слово до слова, страва до страви
якісь з них про смерть
але й багато з них про життя

та неодмінно дам тобі його прочитати
щоб ти стала першою в світі дитиною
яка перестане їсти
за всіх мертвих родичів
і навчиться їсти лише за себе
бо для горювання за загиблими
закатованими та замореними голодом
ми повернемо нам наші слова

а коли ти виростеш
я подзвоню тобі і спитаю
як би не хотілося вимовити щось інше
просто спитаю:
- як справи, люба?

для О.З та К.М.

25 липня 2023, Київ

the words on the tip of a mother tongue
are always the sweetest and the bitterest
don't lend themselves to a literal translation from language to language
require notes, explanations

whenever my mother asks "aren't you hungry?"
it means "how are you feeling?"
and sometimes I protest:
— to chew it up, place it inside my mouth
double-check that I swallowed —
is that your special form of coercion, mama?
— once you have your own kids, you'll understand —
she answers

I would say that this would never happen
hang up the phone, get offended, sulk
yet the mother tongue gets passed down to me
now I speak it myself
at the very least, with my own self
when I decorate a holiday tree
and hang up bonbons alongside the ornaments
when there's food left on my plate
and I cannot bear to throw it out into trash
forcing myself to swallow it

I remember when my grandma
always talked us into clearing out our plates
and we ate for mama, for tato, for baba, and for dido
for all the relatives from the photos in the family album
until our plates were completely clean

to this day we eat for those relatives
who a century ago
half a century ago
and even just this past year
suffered from hunger

now I come home
and I ask my child
aren't you hungry, my baby?
have you had something to eat?
and whatever the answer may be
I persuade her to eat something
to see the evidence of her fullness

in these home-cooked meals
the whole history of the past millennium
people let out of captivity
weeping at the sight of an apple
the millions starved in the famine
with swollen abdomens
in this talk about food I see the battlefield
the deceased and the fallen –
people so close to me and yet so far

we pass on history from parents to children with food
we chew through history with the mouths of our children
gnawing it quietly so that the special services won't hear
but I'll translate it for you:

when one could get executed
for possessing documents in Ukrainian [1918, 2022]
we obtained our documents in Russian

when one could get charged with terrorism
for speaking Ukrainian [1930's-50's]
we switched to the Soviet tongue

when our local dishes were called
nationalist propaganda [1960's-70's]
we ate what everyone else was eating

so I'm sorry if you're still swallowing
this history of surviving
food not for pleasure
but for nourishment

MOTHER TONGUE

to be the thing that you eat
to be like everyone else
the one that won't be starved to death
or sent off to a concentration camp

but wait, there was a form of protest
our grandmas baking easter bread
and calling it "cake"
tricking the ears of informers
and in childhood we saved the wrappers
from chocolate candy
and inserts from "love is…" gum
as proof that we get pleasure
from the sweets we consume

slowly I'm compiling our explanatory dictionary of food
word to word, dish to dish
some of them are about death
but many are about life
I'll definitely give it to you to read
so that you'll be the first child in the world
who stops eating
for all the dead relatives
and learns to eat only for herself
because for the work of mourning
over our fallen, tortured, and starved to death
we will take back our own words

and when you grow up
I'll call you and ask
no matter how much I want to say something else
I'll just ask:
how are you feeling, my love?

For O.Z. and K.M. July 25th, 2023, Kyiv

MOEDERTAAL

de woorden op het puntje van de moedertong
zijn altijd het zoetst en het bitterst
ze laten zich niet zomaar vertalen van de ene naar de andere taal
ze vragen om voetnoten, uitleg

elke 'heb je geen honger?' van moeder
betekent 'hoe gaat het met je?'
maar soms protesteer ik:
'voorkauwen, het in mijn mond stoppen,
checken of ik het heb doorgeslikt,
is dat jouw persoonlijke vorm van geweld, mama?'
'zodra je zelf kinderen hebt, begrijp je het wel',
is haar antwoord

ik zou zeggen dat zoiets nooit zal gebeuren
ik zou ophangen en beledigd zijn
maar je moedertaal erf je
en nu spreek ik zelf al die taal
tenminste tegen mezelf
wanneer ik de kerstboom versier
en ik tussen de decoraties op de takken snoepjes ophang
wanneer er op het bord eten blijft liggen
dat ik niet in de vuilnisbak kan gooien
dus slik ik het met tegenzin maar door

ik herinner me hoe mijn oma
ons uitnodigde om alles op ons bord op te eten
en zo aten we een hapje voor mama, voor papa, voor oma, voor opa
voor alle verwanten die je maar in onze fotoalbums vinden kon
totdat onze borden volkomen leeg waren

ook nu eten we alles op voor die verwanten
die eeuwen geleden
een halve eeuw geleden
en zelfs vorig jaar nog
honger leden

en nu kom ik dus thuis
en ik vraag mijn kind:
‘heb je geen honger, liefje?
heb je gegeten vandaag?’
en hoe het antwoord ook luidt
ik dring erop aan dat ze toch nog íéts eet
zodat ik bewijs zie voor haar volle maag

in dit eten thuis
ligt onze hele duizendjarige geschiedenis besloten
vrijgelaten krijgsgevangenen
die huilen bij de aanblik van een appel
miljoenen van honger gecrepeerde mensen
met opgezwollen buiken
in die gesprekken over eten hoor ik het slagveld
en de gesneuvelden op het slagveld
verre mensen die me zo nabij zijn

we geven door eten de geschiedenis van ouders aan kinderen door
we herkauwen de geschiedenis met de monden van kinderen
we kauwen stilletjes, zodat geen geheime dienst ons kan horen
maar ik zal het voor je vertalen:

toen er gefusilleerd werd vanwege documenten in het Oekraïens, in 1918, 1922
ontvingen we documenten in het Russisch

toen we voor het gebruik van het Oekraïens werden beschuldigd van terrorisme
in de jaren dertig tot in de jaren vijftig
vervingen we onze taal door Sovjetttaal

toen onze gerechten nationalistische propaganda werden genoemd, in de jaren zestig en zeventig
aten we datgene wat alle anderen aten

vergeef me dus dat je nog altijd
deze geschiedenis van het overleven moet slikken
dit eten, niet voor het genot

maar voor de volle maag
om te zijn wat je eet
om te zijn zoals alle anderen
die niet worden uitgehongerd
en niet naar concentratiekampen worden gestuurd

maar nee, wacht eens, er was een vorm van protest
onze oma’s bakten paastaarten
en noemden die ‘cakes’
om de oren van verklikkers te misleiden
en in onze kindertijd verzamelden we de papiertjes
van chocoladebonbons
en de ‘Love is…’-plaatjes bij de kauwgum
als bewijs dat we genoten
van het nuttigen van zoetigheid

beetje bij beetje stel ik ons vertalend eetwoordenboek samen
woord voor woord, gerecht voor gerecht
sommige daarvan gaan over de dood
maar er zijn er ook veel over het leven

en uiteraard zal ik het jou laten lezen
zodat je het eerste kind in de wereld wordt
dat ophoudt te eten
voor alle dode verwanten
en dat leert te eten alleen voor zichzelf
want om te rouwen voor hen die zijn omgekomen
die gemarteld en vermoord zijn door honger
zullen we onze woorden aan ons teruggeven

en wanneer je groot bent
zal ik je opbellen en je vragen
hoezeer ik misschien ook iets anders wil zeggen
zal ik je vragen:
‘hoe gaat het, liefje?’

Voor O.Z. en K.M., 25 juli 2023, Kyiv

Notes

Notes

This chapbook is published by Poetry International in collaboration with Versopolis.
This project has been funded with support from the European Union.
This publication reflects the views only of the author, and the European Union cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Original poems: Lyuba Yakimchuk
© Translation into English: Svetlana Lavochkina
© Translation into Dutch: Eric Metz
© Photography: Alina Ruda

The poem 'Mother Tongue' was created for the Growing Pains art project (the Netherlands).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from Stichting Poetry International, Westersingel 16, 3014 GN Rotterdam.

Graphic design: stof rotterdam
Print:Tromp

ISBN 9789072546432

POETRY INTERNATIONAL

VERSOPOLIS

Co-funded by
the European Union